

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V obliki je mi“.

„Edinost“ izhaja vsako sredo; cena za vse leto je 4 gld. 50 kr., za polu leta 2 gld. 30 kr., za četrt leta 1 gld. 20 kr. — Za oglasila, kakor tudi za poslanice se plačuje za navadno tiskovno vrsto: 25 kr. če se tiska 1 krat, 22, če se tiska 2 krat, 20 če se tiska 3 krat. Za večje črke po prostoru. Pri večkratnem tiskanju je cena v primeri manjša.

Naročnina naj se pošilja upravnistvu (Veduta Romana št. 106). — Vse drugo uredništvo. — Nefunkcionalna pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi brez posebne vrednosti ne vračajo. — Posamezne številke se dobivajo po 10 kr. v obliki: Na Opčinah, na Prosaku, v Barkoli, v Bazovici, v Škodnji in M. Magdaleni zg.

Prosimo

vse čestite naročevalce, naj naročnino pošiljajo, ali izročajo naravnost upravnistvu (Veduta Romana št. 106). I nobenemu družemu ne ter pristavljamo, da se nobenej odgovornosti ne podvračamo za to, kar se nam naravnost ne izroči ali pošlje.

Upravnistvo.

Vabilo.

Politično društvo „Edinost“ za Primorsko bo imelo 2. februarja t. l. v tržaški čitalnici XXII. občni zbor svojega 6. letnega obstanda in obletnice. Podpisani odbor vabi prav nujno vse družabnike, da se prav gotovo vdeležijo tega važnega zbora, ker od dobrega obiska tega zbora in resnega pretrgovanja spodaj navedenega dnevnega reda, je marsikaj odvisno, posebno pa dober napredek naše reči v Trstu in okolici. Naj torej pride, kedor le more. Dnevni red je ta-le:

1. Govor predsednika.
2. Poročilo o denarnih zadevah.
3. Poročilo ob osnovi tednika.
4. Poročilo in predlog ob osnovi igralnega društva.
5. Predlog o veteranskem društvu za Trst in okolico.
6. Posamezni predmeti.

V Trstu, 21. januarja 1880.

ODBOR.

Trst in njegova prihodnost v trgovinskem oziru.

Bliža se čas, ko se bodo godile velevažne spremembe v našem mestu. Vse uže zdaj popraša: Kaj bo s Trstom, ko bo odpravljena prosta luka, bo li boljše ali slabše? O tem prav natančno soditi uže danes, bilo bi težavno, vendar pa smemo reči uže zdaj, da se marsikateremu stanu sreča prekuone z novo naredbo. V prvi vrsti bodo zadeti hišni posestniki, v drugi špediterji in komisijonarji, v tretji pa najbrže tudi mnogovrstni delalci, vozniki i. t. d. Škode se veliko ne bodo godilo velikim trgovcem, agentom inostranskih hiš, in obrtnikom. Trst je uže zdaj hudo zadet, ko ste Dalmacija in Istra zgubile pravico avtonomnega nvažanja iz Trsta in sploh inostranskega, kajti promet je postal težavnejši, in dalmatinski in istrski trgovci so začeli zdaj naročati na Kranjskem, Štajerskem in v drugih notranjih deželah pridelke in drugo blago, katero so poprej vedno posredno dobivali iz Trsta. Tudi druga takozvana posredovalna trgovina (Zwischenhandel) z notranjimi deželami potisne se v vedno ožje meje, da bo le odpravljena prosta luka in se bodo osnovala takozvana skupna skladišča (Lagerhäuser), in komu nij znano, da ima Trst največ blagostanja od te posredovalne kupčije.

Prevrat bo torej velik in mnoge tržaške družine ga bodo čutile dolgo časa — Trst ne bo več ono mesto, kder je lahko

vsak količjak pameten in štedljiv človek v primerno kratkem času postal premožen — ne bo več avstrijski Eldorado za vse one, ki iskreno hrepené po blagostanju. — Vendar pa se ne more reči, da to veliko, bogato mesto sè srečno lego po omenjenem prevratu postave prav revno, da mu popolnem vsahnó viri blagostanja, tega ne.

Predno more kako drugo mesto dospeti do tolike veljave in bogatije, da bi moglo tekmovati z našim Trstom, trebalo bi več, nego eno stoletje ozbiljnega dela mnogih srečnih kombinacij; a prevrat je vsak težaven in naši trgovci morajo uže zdaj misliti, kako si ustvarijo drugih novih virov produktivnega dela in blagostanja.

No, v Trstu je premnogo kapitala, to nam kažejo nove hiše, ki rastejo, kakor gobe po dežju, akopram se je bati slabega uspeha gledé splačila, — tu imamo dobro naravno lego, imamo tukaj in v bližini mnogo delalcev, ki hrepené po kruhu: vsi ti so faktorji, s katerimi se dá ustvariti mnogovrstna in jako bogata velika obrtnija. In prav obrtnije se morajo poprijeti naši veliki kapitalisti, če hočejo, da bo Trst po odpravi proste luke vedno še tako napredoval, kakor doslej, in tak napredek bo gotovo slonel na trdnjejši podlagi, nego dosedanjí, ki je upotreboval privilegij in drugih državnih podpor.

Reči pa moramo tudi, da se bo po prevratu morala trgovina postaviti na popolnoma novo stališče, na stališče prave solidnosti in da tukaj ne bo več toliko prostora za dvomljiva započeta.

Če pa bo Trst nekoliko zadet po novi naredbi, bo to morda le mala žrtev v občno korist, kajti občni avstrijski promet bo po omenjenih skupnih skladiščih le koristen iz mnogih vzrokov, mej katerimi so gotovo važni ti-le: Kupčija postane bolj direktna, domači izvaževalci bo v bolj direktni zvezi z inostranskim kupcem, prav tako bodo notranji veliki trgovci lahko kupovali kolonijalno in drugo zamorsko blago skoro iz prve roke; nadalje ne bo treba pošiljati notranjim trgovcem pridelkov v komisijo raznim trgovcem in naposled prometni in drugi stroški za razna posredovanja bolj ali manj odpadejo.

Tudi v političnem oziru utegne imeti nova naredba dobre nastopke. — Mi nečemo ravno reči, da je tukaj nepoznana tista ideja celokupnosti, ali trdne zveze z Avstrijo, a gotovo je, da so nekateri italijanski magnatje tam doli v Istri skoro mislili, da niso v pravi zvezi s to državo in se bolj zanimali za vse, kar se godi onkraj jadranskega morja, nego pa za avstrijske zadeve.

V tem oziru se torej ta reč za toliko zboljša, kolikor večja bo materialna vez, kajti colne meje so dostikrat tudi mejnarodne meje, in v Istri je colna meja gotovo dosti pripomogla k temu, da so še vedno živele beneške tradicije, in da je človek, ki je obiskal to deželo, posebno mesta na obalah, vedno mislil, da se nahaja v srednjem veku pod vladno leva sv. Marka. Istrska železnica in živahnejša trgovska zveza z notranjo Avstrijo mnogo primore, da se zruši oni kineški zid in da tudi Istra začne bolj napredovati v duševnem in valed tega tudi v materialnem oziru.

A ne le na Arbanaškem, nego Škenderbeg žive v narodnej govoricí tudi na južnem Italijanskem, gder prebivajo nekí še dan danes njegovi potomci. V svojej pesmi: „Ferdinand i Jure Kastriotić“, pripoveda nam namreč uže imenovani Andrija Kačić, da je prišla Juriju Kastriotiću bela knjiga (pismo) od njegovega posinka neapolitanskega kralja, mladega kralja Ferdinanda, v kateri mu britko toži, da so mu ponosni Francozi krono ugrabili i njegovo kraljestvo osvojili. Valed tega vabila je odšel Škenderbeg z veliko vojsko črez plano morje na italijansko zemljo, tamo je zlomil Francosko oblast, prisvojil svojemu posinku krono i kraljestvo i za dar je dobil od njega „blago nebrojeno i dva grada v sried Pulje ravne“, v katerih se še dan danes nahajajo pravnucci bana Škenderbega.

Tudi sredi Albanije žive plemenita mahomedanska rodovina, ki se ponaša na svoj rod od slavnega Škenderbega, i starosta te rodovine nosi še vedno njegovo ime.

Kedó pa in odkod pa je bil ta Škenderbeg? vpraša, dragi bralče. Njegov otec je bil Ivan Kastrioti, ki je bil gospodar Kroja, Svetega gradu i Dibre. Prebival je on v Mogleni, na severnem kraju one ceste, ki vodi od Monastira v Solun. Oženjen je bil z Vojslavo, hčerjo plemenitega Srba. Zaradi tega i ker so nekđaj v Mogleni Bolgarji stanovali, trde nekteri pisci, da je bil Škenderbeg Slovan i Kačić pravi, da je bil starinom Bosanec.

Vojsava je rodila za poredoma štiri sinove: Reposina, Stanišo, Konstantina i Jurija i hčer Mamišo. Predno se je leta 1404

Iz vsega tega izvira, da Trst dobi v začetku nove naredbe hud udarec, pa da se lahko povzdigne na še višjo stopinjo a na drugi podlogi; nadalje da bo za občni avstrijski promet nova naredba celó koristna, posebno zarad skupnih skladišč, o katerih bomo v prihodnji številki obširneje govorili. Da pa si bo mogel Trst ustanoviti nov temelj, treba je, da tudi vlada seže pod roko temu najvažnejšemu trgovinskemu mestu Avstrije, kajti predobro je znano, da je v zadnjem času vlada močno zanemarjala to mesto. Trst potrebuje v prvi vrsti še ene železnice, katera bi držala bolj naravnost v naše notranje dežele in v zapadno Nemčijo, ki bi se lahko potem pridobila za naš trg; — ta železnica naj bi konkurirala s južno, ki ima zdaj samostojstvo v rokah in močno škoduje našemu prometu, kajti če primerjamo tarife nemških železnic z našimi, prepričamo se, da nam Tržačanom prav zarad visoke voznine nij tako lahko mogoče tekmovati z lukami v severji; ki imajo vse, kar želé od nemških železnic. Zdj ko je vlada prevzela Rudolfov železnico, bo to toliko laže in prav za prav je oni železnici silno potrebno raztegnenje do morja.

Kar je tudi močno potrebno, to je neka reformacija tržaškega društva Lloyd, ki je od nekđaj vživalo in vživa vladne podpore. — Taka društva morajo biti še bolj pod vladno kontrolo, a to kontrolo bi moral izvrševati človek popolnoma več in praktičen gledé pomorske trgovine, kajti v preveliki meri so se vršile pri tem društvu koterijske protekcije in pri vladi so menda pomorske trgovske zadeve tudi slabo zastopane. — S tem smo na debelo narisali bližnjo bodočnost Trsta i hočemo o tej zadevi še večkrat govoriti, in vabimo tudi druge strokovnjake, da kaj spregovoré o tej prevažni zadevi.

Dopisi.

Iz Rojana, 11. januarja.

Deliti darove je gotovo najplemenitnejši cvet krščanske ljubezni. Ono ne lajša le uboštvu, temuč osrečuje tudi delivec. Ta blagi čut se je kazal na sv. Treh Kraljev dan v rojanski šoli, kder so napravile nekatere tukajšne in mestne gospe in gospodičine božično drevesce, da bi tukaj se nččo mladež z obleko in mnogoterimi darili razveselile.

Omenjeni dan, ob 4, zbralo se je mnogo odličnih gospej in gospodičin dobrotnic: g.čna Zum-Brunen, gg. pe Brunner, Koch, Bertulin, Lichtensteiger i. d. . . v eneji šolskih sob, v sredi katere je stalo božično drevesce, z lučicami razsvetljeno, se sadjem in sladčicami obloženo, in v kateri so bili hranjeni darovi namenjeni učencem in učenkam. — Vse je pripravljeno za slovesnost. Lučice na drevescu so prižgane, paroma stopajo učenke i za njimi učenci z gg. učitelji v razsvetljeno, presrečno sobo. Otroci nevajeni tako svetlega, bliščččega, bogatega, lepega drevesa, čudeč se sterme, nad njimi strme pričujoči, ko vidijo radost, ki se je vsakemu otroku brala na licih. Zdj zadoni iz otroških src

narodil Jurij Kastriotić v Mogleni, ne daleč od Vodene, rojstnega kraja Aleksandra velicega, senjala je senak Vojsava, kakor je senjala mati Aleksandra velicega i Scipiona afrikanskega, ter je v snu videla

„Da je ljuta zmaja porodila,
Krila su mu Epir pokrivala,
K Carigradu glava dopirala,
Ka je žive Turke proždrala.“

A prkos vsemu temu drle so turske čete više i više v pokrajine Ivana Kastriotića, dokler jih niso popolnoma podjarmile. Sultan Murad drugi je odvedel njegove štiri sine v svoje dvore, kder so bili v izlamu izgojeni. Prvi trije bratje so zavdani umrli, le Jurij je bil vsemogočemu padiši nadepoln i udan mladenec, ki je uže v osemnajstem letu svojega življenja v Anatoliji pet tisoč konjnikov s tacim uspehom vodil, da mu je sultan podelil ime Iskender (Aleksandra) beja. Kakor je bila navada v petnajstem stoletju, zbirali so se v sultanovih dvorih junaci iz vseh krajev jutrovihi dežel, kder so imeli boje za poskus, a vselej so podlegli, kedar jim je bil Jure nasprotnik. Tako je na primer nekega eno-okega Scita vrgel pri Drinopolji v pesek na tla ter mu je še drugo okó iztakol. K malu potem je premogel perzijska dva junaka Sampo i Brusu, če prav sta bila oba h kratu na borišče udrla. Leta 1427 je dobil povelje, naj bojuje zoper Srbe, ktere

Podlistek.

ŠKENDERBEG

Neplašen mož, svoboden mož
Človeštva je najlepši kras;
Če prav v življenji nema rož,
Česti vsa zemlja ga na glas.
On kači je ljuti jezik izdrl,
Zalego strupeno v loglu zatrl.

V onem času, ko je po Češkem nesmrtni junak Jan Žižka iz Trocnovega s husitskimi svojimi rojaki s cepci i mlati papežence mlatil, boril se je tam doli pod slavno Črnogoro po arbanaških planjavah sloveči Škenderbeg za častno krščansko vero na življenje i smrt z mahomedansko presilo. Da si Arbanaši (Albanci), niso do sedaj še ničesar v svojem prastarem jeziku pisali, žive vendar le v njih spominu še vedno njih največi junak Juri Kastrioti, ali Kastriotić, kakor ga hrvaški pesnik Kačić zove, ki je v štiridesetih letih svojega vojevanja sam nad tisoč Turkov k proroku Muhamedu v večnost poslal. Meju Krojem, Dibro i Lješem boje ti Arbanaš ponosno kazal na marsikako pečino, marsikake puče (šterne) i taborske razvaline, gder se je Škenderbeg zmagonosno bojeval.

vesela pesem, ki je ganola vsakega poslušalca. — Po kratkem nagovoru m. č. g. župnika, ki razloži otrokom pomen slovesnosti, spodbujajoč jih k marljivosti in hvaležnosti do dobrotnic, prične se razdelitev obleke in drugih darov, s katerimi je bilo obdarovanih nad 300 otrok.

Srečna hvala usmiljenim sreem, ki so se spominjala ubogih pa pridnih otrok. Otroci gotovo ne pozabijo tega srečnega dne. V poznejših letih se bodo v duhu gledali lepo drevesce, darove blagih gospod in gospodičin, ki so se zanje trudile in skrbele, da bi svet krščanske ljubezni prinesle. In kakor danes, tako bo vsak s hvaležnostjo klical:

Naj trud in skrb, gospe premile,
Naj Bog dobrote Vam poplati,
Zadosti hvale Vam ne morem dati,
Nebeško delo ste storile!

K....

Iz Šaleške doline, 11. januarja.

Od nas, draga „Edinost“, menda še nimaš dopisa v svojih letnikih. Ni ti treba misliti radi tega, da ni tukaj Slovencev, marveč prepričana bodi, da z redkimi izjemami tukaj prav navdušen, slovenski narod biva. Priča temu naš domačinec, državni poslanec dr. Josip Vošnjak i. d. Bratje smo si tedaj ene velike, slavne matere Slave, mili Primorci, branitelji skupnih naših pravic in zahtev na obalah morja. Prav zato sem si svest, da bo Vas veselilo od nas kaj izvedeti, kakor nas veseli, kedar od Vas kaj čitamo.

Posebnih novosti danes nemam. Gorak jug je naš mrzel veter za nekoliko ur odpodil tja gori v Germanijo. Razven tega smo tukaj zadnje dni imeli volitve okrajnega zastopa in novih županov.

Povsod so stari propadli in novi izvoljeni in sicer večidel v splošno zadovoljnost ljudstva. Sicer pa bodi omenjeno, da so stari in novi „obmani“ jako drage, vse časti vredne osebe.

Miha Švojčič.

V Gorici, 12. januarja.

Hvala Bogu! „Edinost“ draga, da si se povzdignola do tednika. Z veseljem srce mora pozdravljati ta prevažni faktum, ne-le slov. Tržičan in okoličan, pozdravljati ga mora vsak rodoljuben Primorec, vsak slov. trgovec in kmetovalec, ker ta in oni — v trdni zvezi kakor sta si združena — bodeta v tebi imela dobrega svetovaleca, vestno kašipot. Narodu pa bode sad donasalo — mlado drevesce, katero ste vi tržički prijatelji vsadili poleg glavnih vrat — do kupčije in blagostanja, na bregu jadranskega morja, od kojega nas italijanska politika sistematično izpodriva, i to, čunda! celo s pomočjo nekaterih vladnih oseb. Ko bi jaz optikar bil, podaril bi tem, sicer slepim ljudem, najboljše očnike, da bi konečno sprevideli, kam pes taco moli.

Nadejam se, da bodo Vaš list podpirala boljša peresa z Goriskega, nego je moj skrhani pisalnik, katerega bodem skušal vendar v črnilu močiti, da se mi ne posuši.

Stopimo v dvorano naše Čitalnice! V saboto večer nas je obiskal vseh narodov kralj, kateremu se ni bati, da mu z dinamitom podkurijo palačo, da ga zavrtno umore, ker preveč ga spoštujeta stari in novi svet; bilo je njih veličanstvo — oče pust. Vse veselega lica, čitalnična dvorana je imela prvokrat popolnoma slovenski značaj, — govorili smo skozi po domače, dobrih 24 parov se je vdeležilo kadrilje. Kedor več časa pozna naše razmere, čudil bi se, kajti ni mnogo let, ko smo se tiskali talijansko-slovenska vnabila, okrožnice i. t. d.; na plesišču je vedno posebno premagovala do najnovejše dobe — le ptinščina. A danes je drugače! Odbor je sklenil skrbeti bolj za lastne ude, nego za ptuje elemente. I to je pošteno! To so ve, da so tudi izjeme, ali bolj redke. Vem, da si bo društvo v čast štelo, ako nas pohodijo pravilno vpeljeni gg. zunanji gosti in ptujci, ker naša Čitalnica je gostoljubnost vedno visoko cenila.

Sinoči smo imeli zadnjo predstavo nemškega gledališča družbe Fürst-ove iz Beča. Igrali so navadno kratke burke s petjem. Dobro uho je pa zapazilo vmes mnogo neslanega, nemoralnega. Pojte se solit s tako nemško kulturo! Vaš Tingl-Tängl! bode na

je vodil Jurij Brankovič. Drugi turški vojvode niso pa veselim okom gledali na tega mladega samozvanca i kolikor so mogli, sumničilo so ga na sultanovih dvorih.

Vse to je mladi junak opazoval i promeni se je v kratkem popolnoma. Uže leta 1428 je prisilil takratnega sultanovega tajnika Reis Efendija, da je v imenu sultanovem ukazal, da mora Sewali paša, Kroja zapovednik, izročiti Škenderbegu to mesto. Skozi Dibro je šel Škenderbeg v srednjo Albanijo, njegov brat Hamsa i slavni Mojze Golento, arnavski vojvoda, sta se pridružila doma vračajočemu se junaku. Škenderbeg je prišel v Kroj i k malu potem je ležala vsa Albanija pred njegovima nogama.

Jurij Kastrioti je bil velikan. Imel je široki ramen, mogoče obrvi, predirajoč sokolski pogled i junaške dolge brke. Levo svojo roko je imel vedno razgaljeno, zlasti v bojnih. V navadnem življenji je bil vesel, dovtipen kakor otrok, pobožen ko duhovnik, potrpen i blagodušen ko knez. Mož, ki je rano i zvečer, pred i po vsakem delu molil i svojega stvarnika hvalil, bil je v borbah divja razljučen zver. Pred svojo zastavo je bil on vedno najhrabrejši junak i kakor nam v spisih svojih menih Barletič pripoveda, spravil je v večnost sam nad dva tisoč svojih kletih nasprotnikov.

Razen uže omenjene vojne na južnem Talijanskem, i neke druge vojne proti lokavim Benečanom, boril se je Škenderbeg proti turški presili le v svojem domovji i zlasti meju Lješem, Krojem i Dibro. Zlasti ozemlje meju Drino i Škumbo je bilo

pravem mestu v Praterji, a če hočete v tržaskem starem mestu, a za nežnočutne, pošteno odgojene ljudi — to ni-je. Edino, kar bi bilo za naš okus, mogoče je zadosti poštena igra „Lepa čevljarka“, poudčni odlomek, kateri se v navadnem življenju stotrikrat prigodi. — More biti se kdo naših učenjakov oglasi, da nam to igrice prestavi.

Veslje v Izraelu! Naša magistratna večina se jako raduje nad sklepom namestništvene komisije gledé našega novega pokopališča, češ, komisija se je neki ugodno izrekla, da zemljišče, odločeno za naše kosti — je pripravno i sposobno. No! kedor je na kronbersko — panovškem močvirju spomladi tiče, poleti žabe lovil, v jeseni zajce podil, ter po zimi na ledu norce bril; ta gotovo vé, kakošno zemljišče je prihodnjega pokopališča. Kar mene tiče, naj raje bi videl, da naša trupla požgejo i vkoristijo, saj znano je, da mast i kosti dajo najlepši plin. Mislite si! Ljudstvo bi zvečer govorilo: nočoj ta in ta gori; vidi se, da je dobro živel — daje svitli plin.

Ker že govorim o plinu, naj omenim notice v Vašej „Triersterci“. Povedala je namreč — in za njo naš laški „Moniteur“ vernim svojim Tomažem, da so pariške plinove delnice padle za 30%, a da so h krati poskočile amerikske delnice za razsvetljavo z električno lučjo s 500 frankov na 20,000 frankov. Bam! O teta, teta! Da so pariške akcije za 30 frankov padle, to je mogoče, a da so električne 2000 % porasle — to je prava amerikska vest, pa židovska viša spekulacija.

Nekateri dopisniki začenjajo z vremenom, a obrnimo enkrat knjigo — in končajmo s tem. Imamo krasne, pa mrzle dneve, danes zjutraj smo bili pod ničlo. Začetkom novega leta smo imeli tudi lepe solne dneve, a naš stari Travnik — bil je prava mlaka. Neodstranjeni sneg i led se je topil i veliko blata proizročil. Da se ni na čiščenje o pravem času mislilo to je — ekonomično, a, da so si z občinskimi dokladami obloženi meščani malo več podplatov sbrusili, gospe si čevlje i dragoceno obleko brez potrebe mazale, da se je pisatelj teh vrstic dvakrat na ledu prekučol — to nij ekonomično. Bog!

Kritični politični pregled.

Domače dežele.

Vlada je 15. t. m. predložila državnemu zboru načrt, po katerem se ima preurediti postava zastran davkov od pridobitkov i dohodkov pri tacih društvi, ki dajo predplačila i posojila na upanje. Upajmo, da hodo ta tako potrebna društva davkov popolnem oproščena, da bo potem mogoče ustanovljati tako krvavo potrebne kmetijske posojilnice. Predložil se je tudi načrt o dodatnih določbah za uredbo zemljiškega davka, potem o kreditu, da se lakota odvrne, o dotaciji za katoliške dušne pastirje iz verskega zaloga i o napravi varstvenih stavb na spodnji Soči.

Minister zunanjih zadev, baron Haymerle je na prašanja v delegacijah gledé zunanje naše politike odgovoril: Kako se je vesti vladi v črnogorsko-turških zapletkah, to je jasno iz berlinske pogodbe; ona bo tedaj na to vplivala, da se Gusinje i Plava izročite Črnogorcem; v grškem prašanji so se dogovori gledé pravičnih mej med Turčijo i grškim kraljestvom le zaradi tega pretrgali, ker se je francosko ministerstvo promenilo; vlada pa je pripravljena tudi o tej zadevi posredovati, da se le zmeni z drugimi državami. Z Bismarkom je vlada v vseh velicijah prašanjih v soglasji, tesna zveza Avstrije z Nemčijo je jedro, katerega se lahko oklene vsaka država, katerej je mir na srci. Vlada je z vsemi velevlasti v odkritosrečnej prijateljskeji razmeri ter se prizadeva, da jo ohrani. Berlinska pogodba je dala upanje, da se vera na mir v narodnih vkorenini; to se vendar ni popolnem zgodilo iz vzrokov, o katerih ne more govoriti. Poteza se on za to, da se na Serbskem napravi železnica iz Deligrada v Niš. Gledé Bosne i Hercegovine so bili vsi sklepi na berlinskem shodu soglasno storjeni, nobeden v Evropi nemá pravice nam določbe te pogodbe odpovedati; ne gre toliko za to, ali se Novipazar posede, ali ne, kolikor za to, da se zagotovi pravica, da se Novipazar posede, kadar bi ugajalo. — Minister ima lepe besede, ali priznava vendar, da berlinska pogodba ni popolnem

njegovo kraljestvo, gder se je branil skozi cele štiri desetletja proti vsakeji turški presili.

Leta 1445 i 1446 je premogel v Drinovji turške vojske pod Ali, Fisur i Mustafa pašo, leta 1446 blizu Skadra Benečane pod Danielom Gjurićem, leta 1448 pod Svetim gradom Mustafa pašo, leta 1450 pa Sevali pašo pri Kroji. Ta zmaga je bila tako sijajna, da je moral sultan Murad svoje plemenitejše vjetnike za dvajset pet tisoč dukatov odkupiti. Zaman so poskusili Turci po smrti Murada drugega, kateremu je bil nastopnik Muhamed drugi, svoje napade pod Hamsa pašo na Škenderbega od Škoplja. Leta 1453 je pobil Turke pri Bezatu tako sijajno, da so mu morali Turci za odkup vjetnikov petdeset tisoč dukatov platiti. Po pobitjih, leta 1462 pod Sinanom pašo, Husein begom, Juful begom, Kazamsa begom i sultanom Muhamedom samim, leta 1463 pa pod Balabanom pašo proti istemu Škenderbegu in uvidevši Turci, da ne mogo proti njemu nič opraviti, vrnol se je sultan kolneč i rohneč na Carigrad.

Škenderbeg je umrl v 63. letu svojega života za mrzlico 17. aprila 1467. Njegovo truplo počiva v Lješih v cerkvi sv. Nikole. Njega je bil nastopnik njegov sin Ivan. Če prav se je ta imenoval: „Jezusov vojniki“ — bil je uže pod beneškim varstvom. Leta 1478 je kapitaliral Kroj. Ivan je pobegnol v Benedke i vsemogoči padisah je postal tudi na Arbanaskem zemlje gospodar.

vere v mir v narodih vkorenili i to priznanje ni jako veselo znamenje, ker minister ne more vzrokov povedati. Politično nebo ni čisto jasno.

Pozneje je zunanjih zadev minister v delegacijah poprijel besedo ter kazal potrebo, da se na Rumunskem ustanovi avstrijsko-ogersko poslagstvo, ker tam stanuje 100,000 avstrijskih podanikov i spustil se v daljši pretres glede državljanskih pravic ondašnjih judov, teh ljubčkov sedanjega sveta; povdarjal je dalje potrebo poslanstev v Carigradu in pri papežu, ki vživa splošno sočutje v Evropi, katerega celo Italija pripoznava za samostalnega vladarja, katerega oblast ni le posvetna, i se nobeden ne more odtegnuti spoznanju, da Vatikan zastopa veliko, globoko segajočo moč, katerej se ne more odrekati vpliv na posamezne države.

Pravičnost liberalcev. Vsa Avstrija se je čudila, ko je v božičnih praznikih leta 1878 prinesla „Nene Presse“ sestavek, v katerem je gorko priporočala spravo s Čehi. Zdaj pojasnjuje dr. Scharf to stvar. Sešli so se namreč proti koncu leta 1878, glavni urednik časnika „Nene Freie Presse“, Mihael Etienne, dr. Rieger in doktor Fischhof v Emersdorf v ta namen, da se napravi s Čehi sprava i dogovori so bili popolnem uspešni i razodeti dr. Herbstu, ki se je pridružil omenjenim možem ter jim dal besedo, da bo v delegaciji, ko se bode obravnaval proračun za ministerstvo zunanjih zadev, govoril, kako potrebno je, da se Nemci i Čehi porazume. To je bilo vzrok, da je Etienne pisal zgoraj omenjeni sestavek. A Herbst ni bil mož beseda, pisal je namreč Etienne, da o spravi nič ne bo govoril ter mu svetoval, naj se s to rečjo nikar ne peča. Dr. Scharf, ko je to zvedel, pisal je mej drugim: Da se sprava ni posrečila, to je zelo žalostno, ako bi srečna misel bila meso postala, vse drugače bi bilo s parlamentizmom v Avstriji. Kdo pa je kriv tega, kdo je vničil to novo kal resnične sprave mej avstrijskimi narodi? Nobeden drug, le edini prevržen dr. Herbst! Od strahu sem otrpnol, ko sem Herbstovo pismo prebral, bral sem je i zopet bral, a skoraj lastnim očem nisem veroval.

Na Ogerskem je občna gnjiloba, to smo uže zadnjič poročali. Ozmimo se danes nekoliko na njihovo državno gospodarstvo, katero je tako slabo, kakor na Turškem. Ogerski velikaši so delali i delajo še le zase, ljudstvo pa v pogubo tirajo. Od leta 1868 do leta 1877 so davki narastli za 45 milijonov vsako leto ter so ljudstvo popolnem zmolzli, vendar je bilo vedno več troškov, nego dohodkov tako, da je državni dolg za toliko milijonov narastel, kolikor je v letu dni, če tudi se je poleg tega še mnogo državnih posestev prodalo. Za dve leti se Ogersko lahko le s tem še pomore, da prodá državna posestva, potem pa ne bo nobene poti iz teh zadrog več imelo i konec vzame madjarski napuh ter nastanejo zmešnjave, ki ntežno podreti dualizem i vse, kar je skleneno z njim.

V Peštu je bil zadnje dni velik hrup. Urednik Verhovaj je grofu Majtheniju dokazal, da ni pošteno ravnal pri nekeji posojilnici; iz tega je vstal razpor i dvoboj s pištolami, v katerem je bil Verhovaj smrtno ranjen. Verhovajevi prijatelji zaženo zaradi tega hrup, zbere se velika množica pred kazino madjarskih plemenitašev; policija ni mogla nič opraviti, vojaki so morali priti na pomoč i treba jim je bilo orožje rabiti ter streljati v množico, da so jo razpodili.

Poleg tega se na srečnej madjarskeji zemlji godé reči, da slišati o njih, človeka groza trese; vsak teden beremo o dvobojih, roparstvih, moritvah i razbojih, ženske odganjajo sad lastnega telesa ter svojim možem zavdajajo. Popačenost je splošna. To so znamenja, ki pričajo, da madjarski rod ne more imeti bodočnosti, ampak da zgine z sveta, kakor so zginoli Avari, ki so pred tisoč leti imeli v vlasti sedanjo ogersko deželo.

Tuže dežele.

Na Nemškem se Bismark kuja. Ta mož iz krvi i železa je spravil skoraj vso Evropo pod „pikelhaubo“ i s tem nakopal državam strašno dolga na glavo, ljudstvu pa ubožstvo. Zdaj sedi v Varcinu na svojem gradu; kličejo ga v Borolin, pa neče iti; menda mu ni po godu, da cesar Viljem neče udariti z vojsko na Ruse, kakor on želi. Bismark je sejal veter, zato bo pa Nemčija po njegoveji smrti žela vihar.

Rusini na Gališkem pripravljajo spomenico, katera se ima še ta mesec izročiti vladi. Ta spomenica bo povdarjala vse zadeve, ki se tičejo enakopravnosti Rusinov s Poljaki in — judi.

Na Bolgarskem, kder so Rusi jako lepo uredili deželo ter jej dali modre postavbe, pojavile so se neke neprilichnosti, vsled katerih je knez narodni zbor razpustil i zaukazal nove volitve, a bati se ni hudega, ker razumni i marljivi bolgarski narod, oter iz strašnega trinoštva, prizadeval se bo gotovo, da mu bo na Balkan vedno lepše soluce sijalo. Mi smo preverjeni, da bodo imeli Bolgari jako lepo, najlepšo bodočnost mej vsemi južnimi Slovani; njihova dežela je jako rodovitna, podobna rajju, ljudstvo je razumno, jako marljivo in varčno; vesel državni razvoj je tedaj gotov. V Sofiji je začel izhajati velik časnik „Bolgarski glas“ v bolgarskem i francoskem jeziku, ki je razumno pisan, ter govori o vseh rečeh nepristransko; velja na leto 10 gld. Naročnina za Avstrijo prejema v Zagrebu knjigarna Mučnjak i Senfleben. V prvi številki se priporoča tudi „Jugoslavjanski Stenograf“, kateremu je vrednik A. Bezenšek, izbaja v Sofiji v bolgarskem, srbskem, hrvaškem i slovenskem jeziku; cena mu je 5 frankov (2 gld.) na leto.

Črnogora. Uže zadnjič smo poročali, da so 8. t. m. slavno zmagali Črnogorci veliko večjo arbanasko vojsko. Boj je bil pri Mašnici na Limu i zvedelo se je, da niso napadli Črnogore le Arbanasi, temuč tudi preoblečeni turški vojaci. Znano je tudi uže, da Muktar paša le zato v Gusinji sedi, da draži Albance zoper Črnogorce, nikaker pa ne, da bi Gusinje i Plavo izročil, kakor zahteva berlinska pogodba. Vse to je črnogorskega kneza pripomnila, da je pomnožil vojsko, s katero kmalu udari na Albance i Turke, da si orožjem pridobi pravico, katero mu krati

brezvestna turška vlada. Stojimo tedaj pred pragom nove vojne, katero je zakrivila Turčija, ki v dušnej svoji slepoti ne vidi, da utegne ta vojna biti začetek zadnjega čina, ki vrže turško oblast iz Evrope na ono stran Bospora.

Na *Francoskem* je veliko navdušenje za novo ministerstvo, katero je v zbornici razvil svoj program, ki obeta modro, zmerno politiko, napredovanje na poti reform, nove postavbe glede poduka, družb, svobodno tiskovno postavbo, važne vojaške postavbe, nadaljevanje javnih stavb, colne reforme, znižanje davkov; vlada bo varovala red i hranila mir, krepila republiko, katere se oklenejo vsi dobri francozje.

Francozje so se materialno res jako poboljšali svoje stanje, na dolg mir pa nemamo veliko vere, ker so dospeli uže do meje, katera loči mir i razpor.

Na *Španjskem* so v državnem zboru hudi prepripi zaradi oproščanja robov (sužnikov) na otoku Kuba. Tudi v tej deželi je toraj še trinoštvo doma. Španska dežela je bila nekdanj jako sloveča i bogata; ko pa je začela trinošno ravnati s podvrženimi Amerikanci i družimi podložniki, vzlasti na Nizozemskem, prisle so nanjo vse nezgode i nesreče, da je globoko pala.

V *Avfganistanu* se Angležem zopet slabše godi; Mohamed Jan je vzel Ghasno i tako angieskeje vojski zvezo mej Kabulom i Kandabarom pretrgal ter preti zasesti Kurum dolino, kder so prebivalci Angležem sovražni. Indiško karavano, ki se je napotila zadnje dni iz Kanpura v Avfganistan, napadli in uropali so Avfgani. Angleži so se uže bahali, da pridejo prej v Merv, nego Rusi, a zadovoljni in veseli morajo biti, če jih Avfgani ne potolčejo, ali iz dežele ne spode.

Domače stvari.

Cesarska darila v 1879 znašajo 472,180 gld. in sicer za podporo pogorelcov 29,430, za po vodi in toči poškodovane 105,100 gld., gasilnim društvom 798 gld., za cerkve 24,280 gld., za šolo 36,400 gld., za uboge 29,320 gld., za dobrodejna in izobraževalna društva 235,670 gld.

Da se polajša revščina na Primorskem predložile so se 15. t. m. tile postavni načrti državnemu zboru; naj se dovoli:

1. za preložitve koroške državne ceste pri Kanalu 12,000 gld.
2. za preložitve državne ceste mej Črnicco i mostom pri Vrtovini 31,000 gld.
3. za vtrčenje nasipov pri Ogleji, ker so v nevarnosti, da jih valovi ne podró, 8000 gld.
4. za javne stavbe v Istri 135,000 gld. Te denarje ima posoditi država brez obresti deželnim zastopstvom in je deželni zalog odgovoren za povračilo, ki se ima v desetih letnih enacij obroklih, od 1. januarja 1881 počenši, državi vgotoviti.
5. za nakupljenje semena za setev 55,000 gld.; do tega zneska se bodo dajala brezobrestna posojila proti temu, da je deželni zalog za povračilo odgovoren. Vrnejo se imajo posojila v pet enacij letnih obroklih od 1. januarja 1881 počenši.
6. za preskrbenje potrebnega živeža stradajočim 20,000 gld.

Pri tej priliki moramo pristaviti, da so nekteri časniki prinesli pretirane stvari o lakoti v Istri. Da je velika revščina v Istri, to je res, da bi pa prebivalci za lakoto mrli, kakor smo brali, to pa ni res, i tudi prav ni pisati neresnice. Mi vemo iz najboljše vira, da še nobeden ni za lakoto umrl. Vsako okrajno glavarstvo ima več tisoč gold. v rokah, da pomore, kder je silna potreba. Okrajna glavarstva in občinski prvostojniki imajo oster ukaz, o revščini natanjko pozvedovati i naglo pomoči, kder je pomoči treba. Za 400 rodovin je uže pripravljeno živeža, ki se bo ubozim ljudem vsak dan delil; nij se tedaj bati, da bi ljudje za lakoto umirali. Ako bi se kde — kar ne vernjemo — mlačno ali brezvestno ravnalo pri podpiranju ubozih, naj se to takoj oznani deželnemu namestništvu v Trstu, ali pa nam, da se napakam konec stori.

Brzojavni ured v Trstu je gotovo spomina vreden. Tu se dela noč i dan skoraj brez prestanka, službo opravlja 80 uradnikov i 20 gospic, ki se v gotovih urah vrsté. 28 potez je napolnjen v ured, v katerem stoji 28 Morzejevih, 7 Hughovih in 1 Maierjev aparat, prva dva sta Amerikanca, poslednjega je znašel Francoz Maier. Rabi se ta le z Dunajem ter ima to lastnost, da lahko štirje uradniki na enoj in istej poteti h krati delajo. Ko bi vsi štirji 24 ur neprenehoma oddajali i prejimali poslanice, zmogli bi jih okoli 2700 po 20 besedij. V Trst dohajajo in iz njega se pošiljajo telegrami v vseh pet delov sveta v mnogih jezikih; mnogo je tudi šifriranih ali pisanih v dogovorjenem jeziku, v tem poslednjem se občne navadno z Ameriko. Največ, več od vseh družih skupaj, je poslanice trgovinskega zapopadka, pa tudi borsa, vzlasti v urah, ko je odprta, jako živo brzojavlja. Ako še omenimo, da se v tržaškem brzojavnem uredu na leto brzojavi 1 milijon poslanic, lahko se umeje, kako živahno je delo v njem.

„Banka Slovenija“ nesrečnega spomina je prišla v konkurs. Dr. Mošé jo je na zahtevanje neke stranke do tega pripravil. Ljubljanska deželna sodnija sicer nij hotela konkursa dovoliti, ker bo likvidacija k malu gotova, privolila pa je višja sodnija v Gradci. „Banka Slovenija“ je zoper to razsodbo vložila pritožbo c. k. najvišje sodniji na Dunaji.

Liberalna poštenost. Kakor sneg, kadar jug pritisne, tako kopni liberalna stranka ter se prši v razne strankice plašé po vetru obračajoč. Ena teh strankic trosi laži v zunanjih časnikih i ščuje zdaj Poljake, zdaj potika grofu Hohenwartu skrivne namere, da bi tako neslogo sejala; druga kriči, naj se dá avstrijskim Slovanom vse, kar le želé, le sovraštvo do Rusov se jim mora v prsa vcepiti, da jih ta pod se ne spravi. Mi Slovani smo vedno povdarjali, da nam je Avstrija draga, da ne iščemo rešitve od zunaj; če tudi smo mnogo trpeli i še trpimo, vendar nikoli nismo bili irredentariji. Čemu je tedaj ta strah pred nami, čemu se nam hoče cepiti sovraštvo do Rusov i kako je to mogoče? Rusi so naše krvi i kri ni voda.

Statistika s Proseka. V Proseku je bilo leta 1879 rojenih možkega spola 26, ženskega 25, skupaj 51. Umrlo možkega spola 25, ženskega 27, skupaj 52. Porók: 11. Število dnš: 1370. *)

*) Na željo mnogih gg. naročnikov prosimo prečestite gospode župnike iz okolice, naj nam blagovolé enako statistično poročilo poslati, da je prihodnjé objavimo. (Ured.)

V Cislajtaniji je bilo l. 1879 4000 poš. Vsega pošnega osobja je bilo 13,104. Na poštah se je prošlo leto prepeljalo 224,062,240 pisem, 35,443,800 dopisnic, 30,078,860 tiskovin, 5,518,330 blagnih izgledkov, 66,747,600 številčk časopisov, 3,816,180 paketov, skupaj 11,506,790 kilogramov teže, 326,091 poštnih nakaznic, 11,707,500 den. pisem, 3,502,983,200 gld. skupne vrednosti, 2,804,400 vrednostnih pošiljatev, 1,061,771,200 gld. vrednostnih pošiljatev, 3,996,470 pošiljatev proti poštnemu povzetju. Dohodki od pošt so znašali 15,203,580 gld., stroški pa 14,325,550 gld., ostanka je toraj 870,030 gld.

Tingl tangel se je tudi pri nas vgnjezdil; z Dunaja i Pešta nam pošiljajo slabovestne ženske, ki se svojo nagoto svet zapeljujejo i sramožljive ljudi žalijo ter z neslano i polzko šalo okus kvaré. Ti grdi tingel tangli so tudi porod liberalne dobe in dobro značijo svobodo, katero nam je ona prinesla. Ta spaček, ki v obraz bije umetnosti in javnej morali, moral bi se povsod za-treti; ubozim ljudem je prepovedano prositi kruha od hiše do hiše, tuji berači se iz mesta gonijo; ali dopušta se ta javna nersramna beračija, katero nam Nemci pošiljajo, da nas bi izobrazili! Iz Laškega nam nič tacega ne dohaja i to hvalo moramo dajati Lahom, da vedo čislati i spoštovati ceno, katero ima umetnost.

Razne stvari.

S fuhsinom ostrupljeno vino. Iz mnogih krajev dohajajo pritožbe, da se strupi vino s fuhsinom, ki je človeškemu zdravju hud strup. Zadnje dni so Madjari trdili i po časnikih razglasili, da so dobili tako ostrupljeno vino iz Dalmacije. Trgovinska zbornica v Splitu je zaradi tega zahtevala dokaze, da deželi čast reši. To je bilo prav storjeno. Mi poznamo dobro Dalmatince in vemo, da so poštenj; če je bilo dalmatinsko vino res ostrupljeno, gotovo se to ni zgodilo v Dalmaciji, ampak najbrže na Ogerskem, kder umazani ljudje i brezvestni liberalci, katerim je mari le za polno mošnjo, za človeško zdravje i življenje pa se brigajo toliko, kolikor za lanski sneg; strašno brezvestno delajo z vinom. Enako se godi tudi na Dunaji i na Nemškem. Prav bi bilo, da državni zbor sklene postavbo, katera bi najostrejšje kazni nalagala tistim, ki ostrupljenim vinom ljudi moré. Pristaviti moramo, da se je ta hudobija izcimila i razcvetela mej preblaženo (!) liberalno dobo, ko se je ljudstvo gonobilo i bila popačenost v cvetji. Vsak dan moramo Boga prositi: Reši svet liberalske kuge! *)

*) Ko je bilo to uže stavljeno i naš list pripravljen, da so natisne, sešli smo se po naključju z neim prvih vinskih trgovcev v Trstu i ta nam povedal to-le: „Dalmatinska vina imajo velik kredit v tujih deželah, vzlasti na Francoskem; Francozje pokupijo vsako leto veliko vina v Dalmaciji, domá ga nekako predelujejo, potem pa navadno za bordeaux (bordó) po vsem svetu prodajajo. Dalmacija uživa povsod vero, da je vino popolnem tako, kakoršno je rodila zemlja i trta. Po mojem dolgoletnem prepričanju, kajti na tisoče veder vina sem tam iz raznih krajev pokupil, i po prepričanju drugih vinskih trgovcev, Dalmatincev, ki vina ne kvartijo. V nekaterih krajih imajo sicer navado, da jim nekoliko višnjevega prilivajo, ali to vino i zdravju prav nič ne škoduje, menjenje je, da se tako vino le poboljša. Da je pa bilo dalmatinsko vino, o katerem ogerski časniki govoré, ostrupljeno z fuhsinom, to je resnica, ali ostrupilo se ni na Dalmatinskem, težajki jud ga je ostrupil, ki ga je prodal. Ogski ljudje, ki vino najbolj strupijo, zagnali so zaradi tega hrup, ker jim dalmatinsko vino vedno večjo konkurenco delo. Tako nam je govoril večak, i mi mu popolnem pritrjujemo.

Povodnji so lansko leto, pa tudi uže letos mnogo škode napravile. Zadnje dni se je Donava razlila čez bregove na zgornjem Avstrijskem i tudi na spodnjem ter je vzlasti pri Dunaji take razdore napravila, da bo več let minolo, predno se škoda popravi; navalila je na polja cele hribe ledn, tudi dalje proti Požunu je razdirala zemljišča i Peštu je pretila povodenj. V Galiciji pa je razvodnecela Visla ter veliko polja pokončala.

Rudolfovej železnici, katero je, kakor smo uže zadnjič poročili, vzela v svoje skrbstvo vlada, imajo se prideti nekatere druge proge. Vlada namreč vidi, da se ta železnica ne more splačati, ako se nje proge bolj ne raztegnó, ker je preveč odvisna od drugih železnic. Tako, na primer, vozi južna železnica blago iz Dunaja v Beljak skoz Maribor. Zato si prizadeva vlada, da se pridruži kos južne železnice od Bruka do Ljubnega Rudolfovej železnici i da se dalje raztegne do česke meje. To bi tej železnici res koristno bilo, ali veliko veljavo vendar še le potem dobi, ako se podaljša do Trsta i skoz dolensko stran do bosniške meje.

„Obščestvo ljubiteljev duhovnega penjija“. Zadnje „Novice“ so priobčile iz Rusije dopis, iz katerega se prav lahko posname, kako vrlo Rusi napredujejo. Ta dopis se tako-le glasi:

Te dni smo imeli nov dokaz, kako puste so čenče o „ruski zaostalosti“, o „pomanjkanji civilizacije v Rusiji“ itd. bodi si, da to čenčajo inorodci ali pa „civilizirani miši“. V Moskvi se je osnovalo novo „Obščestvo ljubiteljev duhovnega penjija“. To društvo je dalo 28. decembra svoj prvi duhovni koncert v velikanski dvorani „maneža“. Dvorana je bila polna raznega občinstva od najviših stanov do prostega naroda, kateri je plačal za sedež le po 30 kopejek. Vseh dragih in 30 kopejčenih biletov skupaj se je prodalo 10,848, tedaj skoraj enajst tisoč poslušalcev je bilo v koncertu v „divji“ Moskvi! Soglasno s takim gromadnim številom poslušalcev bil je tudi dohodek koncerta obilen; znesel je 8692 rubljev. Koncert se je po občem priznanju izvršil izvrstno in vtisk, ki ga je naredil s trojnimi petjem kor, obstoječ iz 700 pevcev, bil je res grandiozen. Mojster, ki je v nekoliko

meseh ustvaril velikanski kor s sedemsto pevcev ter mu vdahnil edinstvo in umetnijo, se imenuje *Nikolaj Aleksandrovič Smirnov*. Peli so pesmi raznih kompozicij, posebno visokoumetne so kompozicije „Čertog Tvoj“ Bortnjanskega, „Slavoslavije velikoje“ Vedelja, „Oče naš“ Sartova, „V molitvah neusipajuščago“ in „Pre-slavnaja“ Turčanjina. — Cilj imenovanega društva je, ob nedeljah in praznikih dajati duhovne koncerte in tako narod, namesti da zabaja v gostilnice, vabiti k blagim zabavam.

V Galiciji se kmetom strašno godi, po vrsti gredo kmetije na boben. Ne le, da kmetovalce derejo judje, tudi c. k. privilegirana kmetiska posojilnica nič bolje ne dela. Obresti jemlje s postranskimi pristojbinami vred po 15 od sto, katere jim uže pri plačilu istina trga in če kedo v pogojenem času istine ne vrne, precej mu kmetijo proda. Zato se je 300 posestnikov iz 44 občin pritožilo zoper to posojilnico pri c. k. deželnem namestništvu i deželnem odboru. — Posojilnice so kmetu jako koristne, ali Bog nas varuj taci, kakoršna je galiska.

Gospodarske stvari.

Premoga se je v Trst vozilo minolo leto 982 tisoč 106 centov, koka 9272 centov. Iz tega se vidi, koliko se za tovarne te robe porabi, če tudi je tovarn le malo v Trstu, v primeri z veliko trgovino.

Kako se lahko preženo mravlje. Če hočeš pregnati mravlje, ki te nadlegajo, položi jim katre v mravljišča ali na pota, kder hodijo.

Trpežna maz za peči. Dim v sobah je zelo škodljiv očem i zdravju. Pazite, da ga v sobah ne boče i gledajte, da se peči ne kadé. Če se pa kadé, mažite razpokline z mažo, napravljeno iz ilovice, vode, krvi i prahu negašenega apna.

Ruski čaj. „Pučke Novine“, časopis za gospodarstvo, obrt i domači život, ki izhaja v Zagrebu dobro uredovan ter donša mnogo ljudstvu koristnih reči, pripoveduje, da je imel navado vezelaslužni gosp. Gabaj, župnik v Komarovu blizu Siaka, pošiljati otroke ob času, ko so jagode cvetle, naj mu trgajo jagodovo perje. To perje je on v hladu sušil, spravljal v steklenice, katere je dobro zamašil; po zimi je perje pošiljal po sosesčini svojim prijateljem, kateri so iz njega izvrsten ruski čaj kuhali.

Kislo zelje je postalo v trgovini jako imenitno; na tisoče sodčkov se ga pošilja iz Trsta v daljne zamorske kraje. Naj tedaj kranjski kmetje v prihodnje več zelja sadé, kajti ono jim bo donšalo veliko dobička i mnogo denarja pride v deželo. Od leta do leta se množi trgovina kislim zeljem, ki le iz Kranjskega v Trst prihaja.

Smešnica.

O ruskih carih se pripoveduje marsikaj lepega i gauljivega. O caru Aleksandru, ki je bil leta 1820 na kongresu dalj časa v Ljubljani, slišal sem, ko sem bil še tam študent, mnogo lepega, pa tudi smešnega. Car Nikolaj je bil v službenih rečeh jako natančen in oster, sicer pa jako ljubezljiv, storil je v različnih prilikah marsikaj, kar človeka do solz gane.

O sedanjem caru se mej družim pripovednje to le: Nekdanj je na svojem potovanju stopil v hišo pravoslavnega popa, kate-rega pa ni bilo doma. V kotu male sobe zapazi car veliko, vso zaprašeno knjigo, sveto pismo. On jo odpre ter dene vanjo 3000 rubljev v papirji. Na to pride pop domu i car ga praša: „Čitate li Vi, čestiti gospod, marljivo to knjigo?“ Pop odgovori: „Čitam, čitam, Velicanstvo, vsak dan jo čitam.“

„Resnično — pravi car — to je hvalevredno, če je resnica, (knjiga je bila zaprašena, zato je car vedel, da pop ne govori resnice) ker ni boljše knjige od te na svetu.“ Minolo je dve leti i car pride zopet na istem potu k popu ter sede za mizo.

Vidi pa, da knjiga spet vsa zaprašena še vedno leži prav na tistem mestu, kamor jo je bil pred dvema letoma položil. Odpne jo ter najde v nej tistih 3000 rubljev, katere je sam vanjo položil.

„Vidite, gospod, — reče car — da ne čitate sv. pisma, gledite, hotel sem Vas akusiti i to le Vam darovati — ker ste se pa zlagali, zato ne dobošte nič.“

Pop se ni le sramoval, temoč tudi žal mu je bilo, da je izgubil novce.

Poslano. *)

So nekateri ljudje, ki misle, da sem jaz pisal dopis „Iz Lokve“ v prvi list letošnje „Edinosti“. „Dokler Leban nij bilo v Lokvi“ — tako méne — nijsmo čitali nobenega dopisa „Iz Lokve“ v „Edinosti“; zdaj pa, odkar Leban v Lokvi učiteljuje, dobiva „Edinost“ dopisov tudi od tam.

Tako krivo sodečim odgovorjam, da jaz, odkar „Edinost“ izhaja, nijsem jej še nikoli pisal „Iz Lokve“, tudi imam navado, da svoje spise zaznamujem z izmišljenimi imeni, katera so znana slavnemu občinstvu. „Edinosti“ sem le enkrat pisal, pa ne „Iz Lokve“. Omeniti moram tudi, da se ne ujemam popolnem z dopisom „Iz Lokve“ v št. 1. „Edinosti“ ter težko verjamem, da mož, ki je oni dopis pisal v — Lokvi prebiva. **)

V Lokvi, 13. januarja 1880.

Janko Leban, učitelj in organist.

*) Za sestavke pod tem naslovom je uredništvo le toliko odgovorno, kolikor mu postavba nalaga.

**) Radi potrjujemo, da dotični dopis, ki nam je došel iz Lokve, ni bil Vaš, veselilo pa nas boče, ako nam časi kaj pošljete. (Ured.)

Tržno poročilo.

Od zadnjic se nij stanje našega trga skoro prav nič spremenilo.

Kava zmerom trdnjša.

Sladkor prav tako.

Olje — v najboljšem menjenju.

Sadje — se prodaja po vedno rastočih cenah.

Riž — brez spremembe.

Mast in špeh — sta na Angleškem zopet močno poskočila, vsled česar lastniki tega blaga tudi tokaj terjajo više cene, ki utegnejo vzdrževati se.

Petrolj — se prodaja za 1% niže, nego zadnjič, ker so naročbe prav pičle.

Domači pridelki — brez premembe, — le po belem fižolu je nekaj več prasha.

Les. — Še zmerom mlahova kupčija; pričakujejo se pa na spomlad več naročbe iz Levante, vsled česar utegne ta kupčija na spomlad bolj oživeti.

Seno in slama — še zmerom prav slaba kupčija po prav nizkih cenah.

Vrednostni papirji in valute — oboje v dobrem menjenju in so nekateri efekti, posebno od železnice, v za njem tednu porastli po 2 do 8%. Valute so bile tudi dražje, ker so se nakupovale v Berlinu.

Cenik raznega blaga.

		za 100 K.	
		od f.	do f.
Kava:	Moka	116	124
	Ceylon biser	136	144
	plant. fina in najdneja	129	140
	rednja in 1/2 fina	115	125
	native	85	95
	Portorico	108	120
	Malabar native	98	100
	La Guayra	100	110
	St. Domingo	80	95
	Bahia	61	75
	Rio najdneja	85	100
	fin	78	84
	1/2 fina in navadna	67	74
	Santos navadna in fina	84	100
	Java Malang.	98	101
	Costarica	104	112
	Manilla	80	92
	Guatemala	100	105
	Sladka skorja	72	75
	Nageljnovi cvetlič (libice)	210	218
Olje:	Poper Singapore	54	58
	Batavia	49	49 50
	Piment Jamajka	64	50 68
	Imber	30	30 50
	Sladkor avstrijski v škrokih rafiniran	37	50 41
	Ital. jedilno navadno	48	50
	fin in najdneje namizno	65	81
	Levantsko in Albaneško jedilno	45	48
	Corfu jedilno fin in najdneje	44	54
	Dalmatska jedilno fin in najdneje	47	48
	Istra	47	48
	Laneno	39	—
	Pavoljno	38	42
	Ribijsko hamburško (3 krone)	62	64
	Olein	35	—
	Pomeranče Siciljski (1 zaboj)	3	50 5
	Limon	3	50 6
	Kaperi	65	—
	1/2 fini	30	—
Sadje:	Rosiči pulješki	7	7 50
	grški	5	25 6 50
	Mandlji pulješki	110	118
	romanski	108	110
	siciljski	110	—
	pulješki grenki	130	—
	Lesniki novi ital.	36	37
	istrski	100	110
	Čeplje suhe iz Bosne in Srbije nove,	35	37
	stare	24	26
	is kranjske in hrvaške	17	19
	Pinjoli	66	—
	Cveče Elemé	31	35
	Cismé	30	30 50
	Stanchio	27	—
	Samos črne	22	23
	Rosine Sultan	29	36
	Grozdiče (opala) grško	29	31
	ruščice (korinte)	31	33
Riž ali laško pšeno:	siciljsko Lipari	35	36
	Italijanski navadni do 1/2 fini	17	19
	Italijanski fini in najdneji	20	23 50
	Indijski	16	80 17 50
	Slanina in mast: Slanina ameriška	42	45
	Mast Bankroft	49	50 50
	Wilcox	48	49
	Loj dalmatinski	39	40
	tršaški	40	41
	Stearina	82	—
	Sveče iz stearine	98	100
	is parafne	93	100
	Petrolj v sodih	10	—
	v zabojih	12	12 25
	Domači pridelki: Maslo itajersko I. vrste	77	79
	Maslo hrvaško	58	65
	Fižol svitlo rudiči	12	12 25
	temno rudiči	11	11 50
Žito:	bohinec	12	50 13
	rumeni	12	75 13
	seleni	12	25 12 50
	kanarček	12	50 13 25
	cukrenec (koko)	12	75 13
	beli dolgi	13	— 13 50
	okrogli	12	50 12 75
	mešan nov	10	— 10 50
	stari	9	— 9 25
	Konoplje	20	— 24
	Proso belo	10	— 11 50
	Pšenica ruska	13	50 14 50
	banška in ogrska	13	25 14 25
	Kruza Galac, Ibraila	9	— 9 25
	Odesa	8	75 9
	ogrska in banška	9	— 9 50
	hrvaška	8	50 9
	Ri. Galac, Odesa	9	— 9 50
	Ječmen	9	— 11 50
Moka ogrska in domača	Oves banški, ogrski	8	50 9
	0 1 2 3 4 5 6 7 8 8 1/2 9		
	26, 25, 24 1/2, 24, 23 1/2, 23, 21 1/2, 20 1/2, 19 1/2, 17, 14 1/2		
	otrobi debeli	5	—
	drobni	4	50
	ajdova	15	— 19
	koruzna	10	— 12

		za 100 K.	
		od f.	do f.
Vino in špirit:	Špirit rafinirani 36° hektol.	41	50 42
	Rum Jamajka (liter)	—	86 1 14
	Demerari	—	57 — 72
	St. Jago	—	32 — 40
	Vino cipersko (hektoliter)	35	— 60
	Malaga (aroba)	10	— 12
	istersko (hektol.)	24	— 32
	teran	35	— 45
	vipavsko	15	— 24
	hrvaško	10	— 14
	ogrsko	11	— 13
	dalmatinsko	9	— 12
	Predivo konopljeno Ferrara	45	— 47
	Bologna	52	—
	Cesena	42	— 44
	dolgo čičeno	72	— 78
	za dreto	78	— 83
	za drvo	82	— 95
	Razno blago: Kafa	165	— 172
	Orehi levantinski	16	— 17
	Virh	44	— 54
	Oreški (Muskat)	300	— 375
	Té	160	— 660
	Vanilja (1 kilo)	38	— 58
	Zafran španjski	40	— 75
	Galun	8	75 9
	Potašelj	21	— 22
	Soda	6	50 —
	Rij domači in tirolski	8	—
	istrski	7	25 7 50
	Kolofonij ameriški	6	— 11
	Votlec (Bismstein)	4	— 9
	Mjilo kandjsko	45	—
	Corfu	25	— 33
	Cunje	16	— 18
	Gobe za konje	5	— 17
	za tonleto	9	— 35
	Ježice iz Azije	16	— 28
	grške	12	50 18
	domače	14	— 15
	Žveplo rimsko v kosih	7	25 8
	siciljsko zmljeto	7	50 8 50
Ribe —	polenovke nove	27	— 34
	stare	22	— 25
	Arniki Yarmouth (1 sod)	18	50 19
	Bardello istrske	15	— 24
	unje za poplate	165	— 168
	unje teletina	357	— 616
	kravina bela in črna	145	— 250
	kože surove volovske domače	110	— 134
	dalmatinske in bosanske	70	— 100
	amerikanske	108	— 130
	kravje iz Indije	120	— 150
	teleče	190	— 200
	janiče dalmatinske	50	— 80
	zajce (100 komadov)	25	— 28
	volna bosenska (100 komadov)	86	— 100
	albanske	92	— 110
	grška	140	—
	iz male Azije	130	—
	istrska	34	—
	Les: Deske 1" debele in 7" široke za 100 komadov	34	—
	8/9	850	colov
	10/14	1200	
	8/12	1200	
	10/14	1200	
	8/12	1200	
	10/14	1200	
	Skurete 1/2"	8/12	1200
	Remeljni 1/2"	100 komadov	
	1/2"	100	
	1/2"	100	
	Dile 2 1/2"	za 1 cola	
	1 1/2"		
	2 1/2"	mere nove	
	1 1/2"		
Cena Štajerskega lesa.	Deske po 1" debele in 7" široke za 100 kom.	30	— 31
	8/9	100	
	10/14	1200	
	8/12	1200	
	10/14	1200	
	8/12	1200	
	10/14	1200	
	Skurete 1/2"	laške mire debelo 8/12	1200
	Remeljni 1/2"	100 kom.	
	1/2"	100	
	1/2"	100	
	Dile 2 1/2"	debele cola	
	1 1/2"		
	Trami od 1/2 do 3/4"	kubični čevlji	
	1/2 do 3/4"		
	Bordonali od 24" naprej		
	Drva za kurjavo bukova seženj		
	Ogije bukovo za 100 K.		
	po takih cenah prodaja se tukaj v magazinu.		
	Seno dobro volovsko	1	20 1 30
	navadno konjako	—	90 1
	Slama (škopa) rjena	1	70 1 90
	za steljo pšenično	1	10 1 25

ZVON,

leposloven list, izhaja na Dunaji po dvakrat na mesec na celi poli. Izdaje in uređuje ga Jos Stritar; naročnina mu je za vse leto 4 gld in za p. l. leta 2 gld. Naslov: Redaction des „Zvon“ Wien VIII. Lange Gasse 44.

Na Dunaji 7. jannarja 1880.

(1)

Uredništvo Zvona

Dobre, pravične, nepokažene

voščene sveče,

za katere dajejo poročstvo, iz najboljšega čistega čebelnega voska, katere izvrstno lepo in prav počasi goré, prodajata po najnižji ceni.

P. & R. Seemann

(4)

v Ljubljani.

Tehnični operater kurjih očes,

ki je bil nazadnje v Monakovem, prišel je te dni v Trst in se priporoča p. n. nežnemu spolu v tem le:

1. bolečine ozeblin nanagloma odpravlja;
2. v rastlini nohtom daje popolnoma naravno rast;
3. rudečico na nosu popolnoma odstranja.

O tem, kar je tu povedano, ima knjigo občnega menjenja raznih dežel in posebno velicij mest.

Pogovori v vseh svetovnih jezikih dopoldne od 10 do 1 ure.

Z največjim spoštovanjem

France Bakmaz

Via Dogana št. 7 I. nadstropje na desno v Trstu.

Nič več ne bo kurjih očes.

Odpravlja jih tehnični operater

POLIGLOT BAKMAZ

Dogana št. 7, dopoldne od 10—1 ure.

(1)

P. in R. Seemannova

livarna voščenih sveč

v Ljubljani.

Te dni smo prilično bili v tej še novi svečarnici na Glincah ob Ljubljani in mikalo nas je pregledati vse stroje in priprave, po katerih postanejo iz pravega domačega voska najlepše in najčistejše sveče in to prav brez vsake primesi po čisto naravnem potu. Sveče, kakoršne smo videli, so res lepo blagó in se odlikujejo med drugim tudi po tem, da veliko počasneje goré ko druge. Cena jim je manjša že zato, ker je svečarnica zunaj mesta, toraj prihrani že po 4 gld. mestnega davka pri centu. Akoravno je še čisto mlada, si je, kakor se nam piše posebno s Koroškega in Štajarskega, kjer je veliko slabega in spridenega tacega blaga, pridobila že veliko naročnikov, ki so bili s temi svečami posebno zadovoljni. Po vsi pravici se smejo toraj te voščene sveče priporočati čistiti duhovščini povsod, posebno pa tam, kjer dobivajo do zdaj slabo, nepošteno blago doma ali iz tujih dežel, n. pr. ob laški meji z Laškega, kjer je 1. jan. t. l. velika colnina postavljena na vosek, toraj bodo blago od zunaj dražje in slabše. To omeniti se nam je prilično zdelo posebno zdaj o bližajoči se Svečnici, ko si čistita tarina oskrbnitva priskrbijo sveče za cerkve. Cenik lahko dobé v založnici v Ljubljani št. 8., kjer se sprejemajo tudi naročila.

(1)

Najboljši isterski refošk

po 1 gold. botelja.

Kdor ga želi kaj kupiti, naj se obrne do

(1)

Upravništva.

Dunajska Bors

dne 20. januarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld.	—	kr.
Enotni državni dolg v srebru	71	10	„
Zlata renta	83	30	„
1860. državni zajem.	131	75	„

Delnice narodne banke	839 gld.	—	kr.
Kreditne delnice	292	90	„
London 10 lir sterlin	117	—	„
Srebro	—	—	„
Napoleoni	9	34	„
C. kr. cekini	5	54	„
100 državnih mark	57	90	„